

En utskrift från Dagens Nyheters nätupplaga, DN.se, 2015-03-06 07:57:09

Artikeln ursprungsadress: <http://www.dn.se/arkiv/kultur/en-utstallning-som-kanns-i-hjartat/>

En utställning som känns i hjärtat

Publicerad 2015-02-12 00:00

Designutställningen "Earth matters" på Artipelag varnar för miljöförstöring och överkonsumtion men ger hopp om hållbara lösningar. Det är en av de viktigaste utställningar DN:s Annica Kvint någonsin sett.

"Earth Matters – när naturliga och kreativa krafter möts" Artipelag konsthall, Gustavsberg visas tom 3/5 Under 15 år gick den tyske konstnären Jurgen Lehl på strandpromenader i närheten av sitt hem i Japan. En dag fick han en märklig känsla av att något var fel. Han tittade närmare på sanden han silade mellan fingrarna och fick en chock. För blandat med sandkornen fanns en ändlös mängd plastartiklar, i samma storlek som sandkornen.

"Jag måste göra något", tänkte Lehl.

Nu är han en av de 40-tal konstnärer man kan stifta bekantskap med i utställningen "Earth Matters" på Artipelags konsthall. Den belyser vår tids i särklass viktigaste problematik: Naturen behöver inte människorna. Men människorna behöver naturen.

"Det finns skräp vi kan se, och skräp vi inte kan se", konstaterar Jurgen Lehl i utställningstexten om de lampor han tillverkat av större plastföremål som flutit i land vid hans strandhus. Nu hänger de här i utställningen, som ett slags förrädiskt färgglada varningsklockor.

Jurgen Lehl gick bort i våras, men jag tror han ler i sin himmel. För "Earth Matters", som dedicerats till honom, är nog den mest relevanta designutställning jag sett. Någonsin. Fast egentligen är det en hybridutställning, med konst/konsthantverk/slöjd/design/mode/foto, och med ett tema som berör varenda en av jordens nio miljarder invånare.

Hur ofta får man se en sådan?

Redan objekten i den första salen väcker starka känslor. Inte minst Massoud Hassinis vindkraftdrivna minfångare. Den står här som en överdimensionerad och estetisk maskrosboll, tillverkad av bambu och biologiskt nedbrytbar plast. En konstruktiv low tech-produkt som kan rädda liv varje gång den rullas över och utlöser någon av de miljontals landminor som finns utspridda i krigsdrabbade områden.

Massini, som växte upp i Afghanistan, utvecklade minfångaren som ett examensprojekt på holländska Eindhoven Design Academy. Nederländernas försvarsdepartement undersöker nu möjligheterna att starta massproduktion.

Mitt i salen tronar Karin Frankensteins mäktiga schäslong. Viktig också den, inte bara för att den är det enda svenska inslaget i hela utställningen, utan framför allt för att den är tillverkad av lera och armerad med kogödsel. Precis som de ekologiska hus av lera som funnits sedan urminnes tider. Jag ser den som en samtida, lite grovful hälsning till paret Eames ikoniska schäslong från 1950-talet, tillverkad i det som då sågs som framtiden: formgjuten (icke nedbrytbar) plast.

Också de kokongmöbler som den spanske formgivaren Nacho Carbonell gjort sig ett namn med hamnar här i ett passande sammanhang: tanken är nämligen att de högt placerade kokongerna ska samla upp de "egna" tankar, kanske av miljöfrustration, som så ofta är kollektiva. Här kan man tänka om och tänka nytt.

Visst är "Earth Matters" delvis en sorgesång över den kortsiktighet med vilken vi människor har behandlat jordklotet under de senaste 100–150 åren. Ett talande exempel är Kolk & Kusters till synes oljeindränkta fåglar. Men många av objekten talar också om en ny, visuell kraft att ta på allvar.

Utställningen vimlar av en sorts samtida alkemister, som med stort tålamod skapar nya material, gjuter nytt liv i gamla processer och med sin långsiktighet talar om en annan värld. Claudy Jongstra klipper fåren, spinner ullen, odlar växterna, utvinner färgerna, kardar och tovar filten innan den blir råmaterial till offentliga utsmyckningar som den "Shoreline" hon ställer ut här.

På Artipelag visas nästan 80 verk. Ändå är "Earth Matters" så långt man kan komma från de prylkavalkader många designutställningar reducerar sig själva till.

För mig handlar utställningen om något större än de enskilda objekten. Om den viktiga roll som konsten och dess tillämpningar kan spela i samhällsbygget. Om hur en gestaltning av en problematik rent känslomässigt kan få oss att greppa någonting som 100 vetenskapliga rapporter inte lyckas med.

"Earth Matters" är helt enkelt en utställning som känns. I hjärtat. Ögonen. Öronen. Händerna. Den gör ont, men ger hopp på en och samma gång. Och måste jag sammanfatta den blir det med ett, enda ord: Äntligen!

Annica Kvint

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.